

A házasság és a család megítélésének változása

az európai értékrend vizsgálat

szerint

Tomka Miklós

I. Család – Nemiség – Társadalom Konferencia

Budapest, 2010. november 5.

A megfigyelt országok:

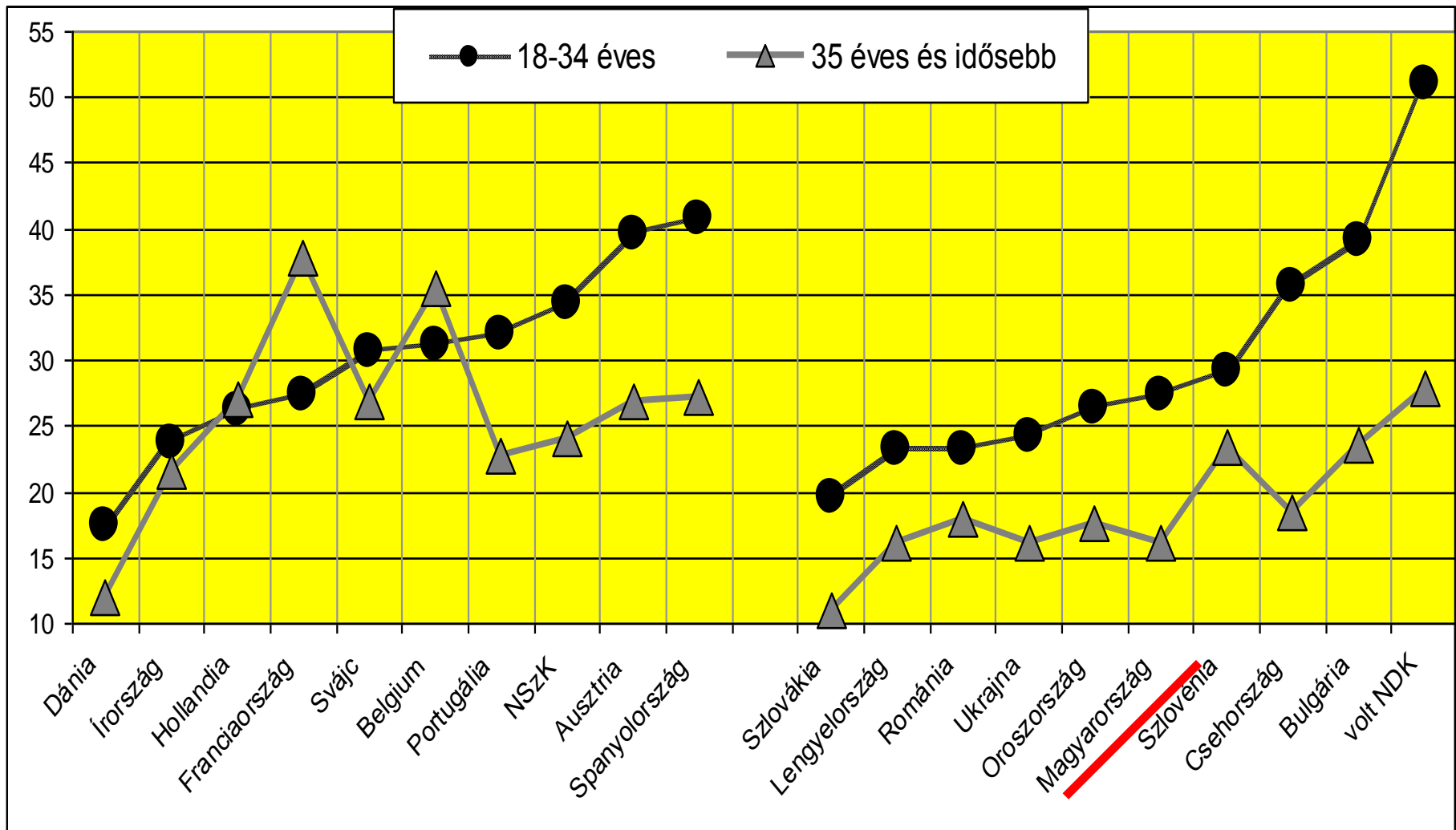
- Bulgária
- Csehország
- Lengyelország
- Magyarország
- (volt) NDK
- Oroszország
- Románia
- Szlovákia
- Szlovénia
- Ukrajna
- Ausztria
- Belgium
- Dánia
- Franciaország
- Hollandia
- Írország
- NSzK
- Portugália
- Spanyolország
- Svájc

Lásd még: Rosta Gergely – Tomka Miklós: Mit értékelnek a magyarok?
Az Európai Értékrend Vizsgálat 2008. évi magyar eredményei.
Budapest, Faludi Ferenc Akadémia – OCIFE Magyarország 2010.

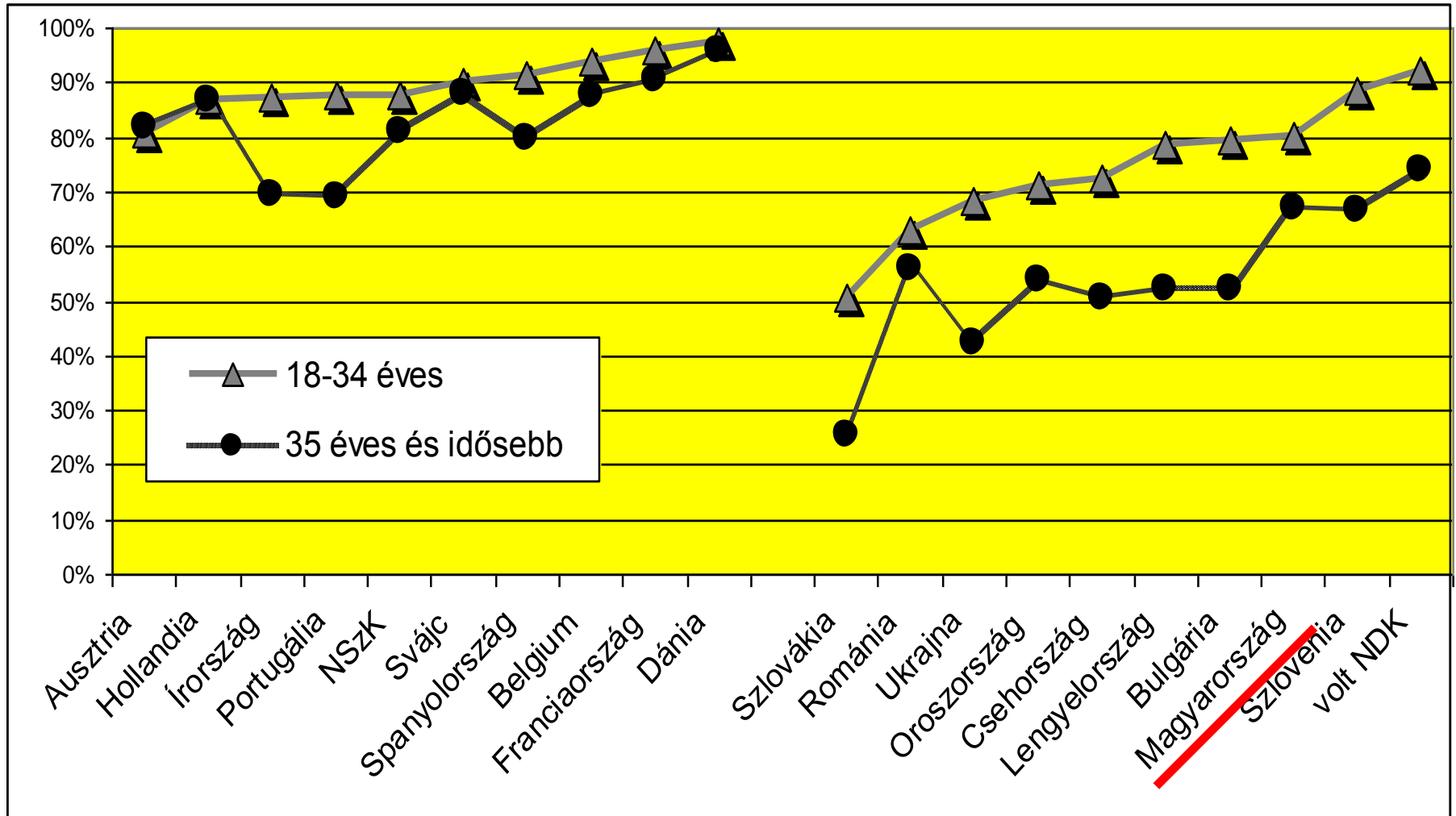
A család

- Nemek közötti kapcsolat, a nemiség társadalmi szabályozása
- Két ember tartós szövetségére épülő közösség
- Gyermekvállalás
- Gyermeknevelés
- Nemzedékek kölcsönös felelőssége

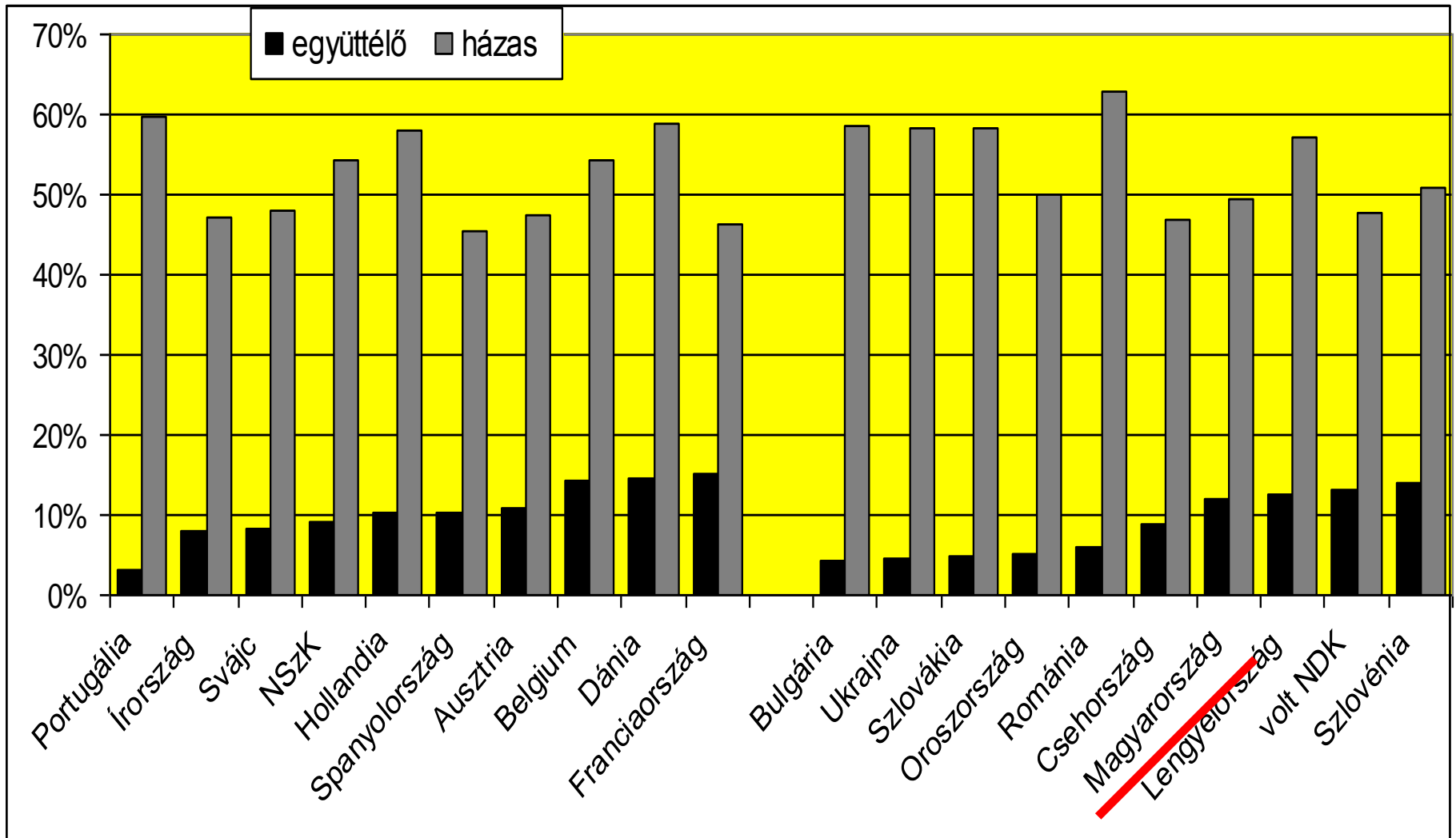
Egyetért az azzal az állítással, hogy „A házasság egy idejétmúlt intézmény” – húsz ország népességében

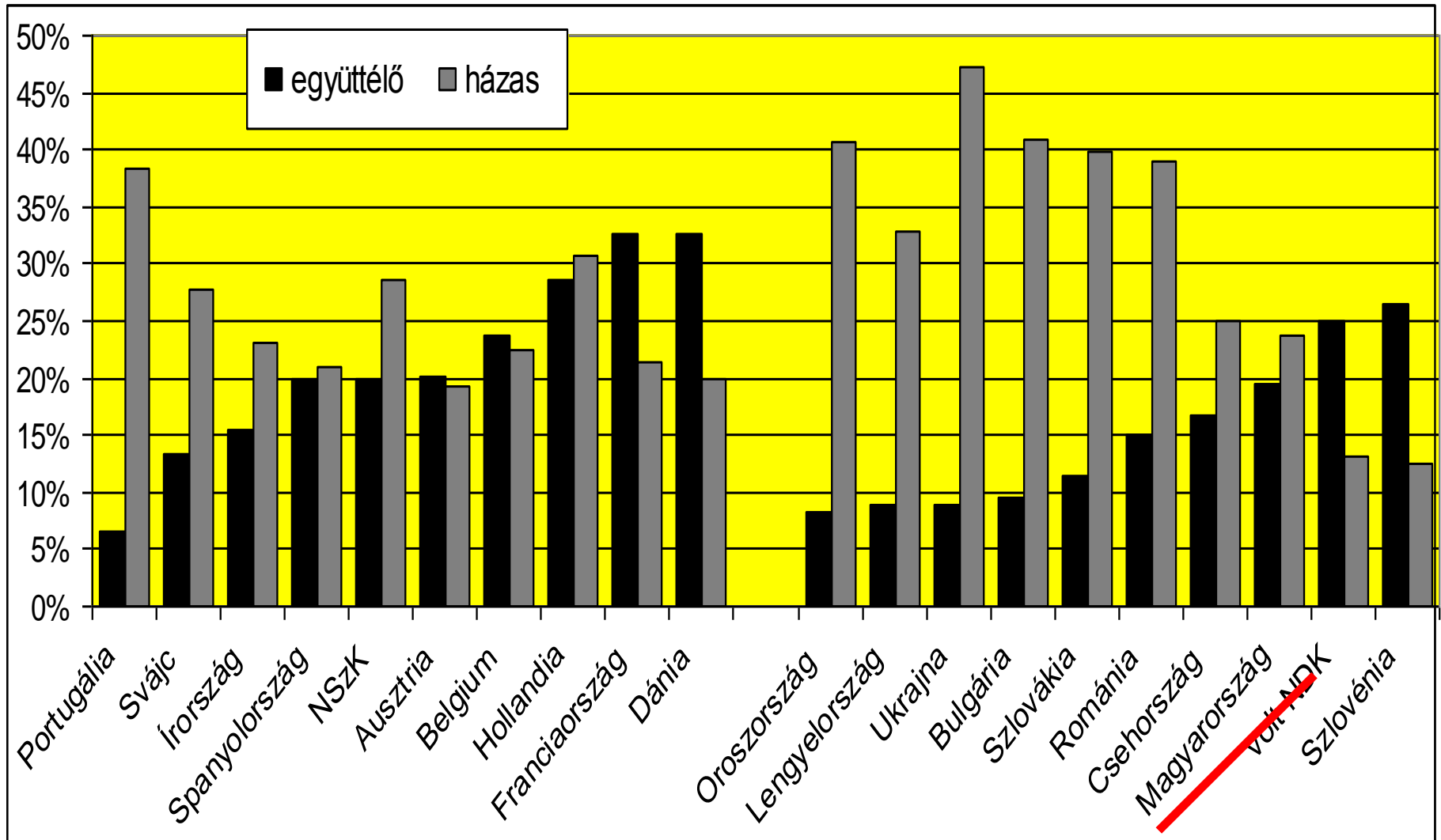
Egyetért azzal, hogy „rendben lévő dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország népességében.

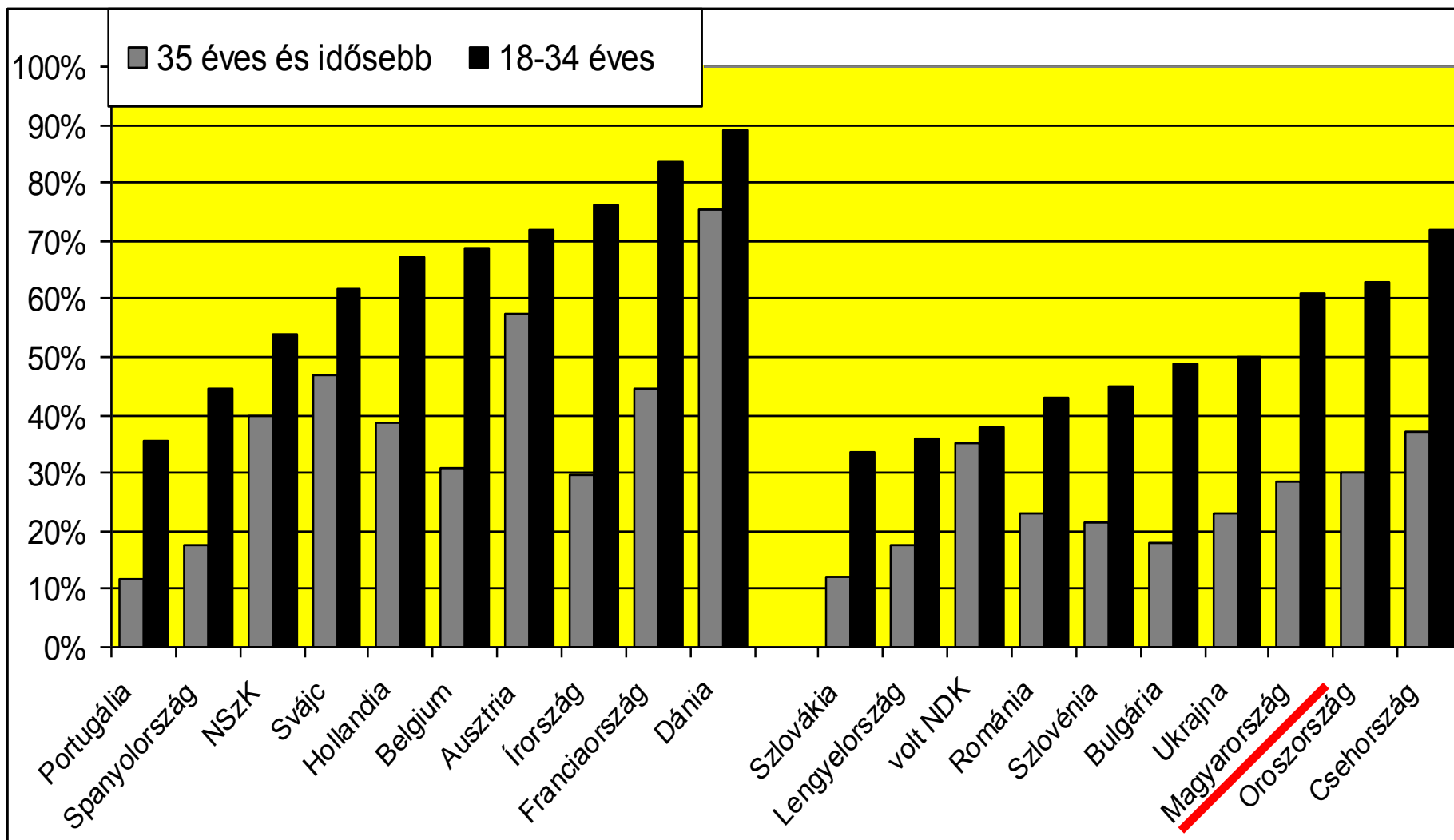
A házasságkötés nélkül együtt élők és a házások aránya – húsz ország felnőtt népességében

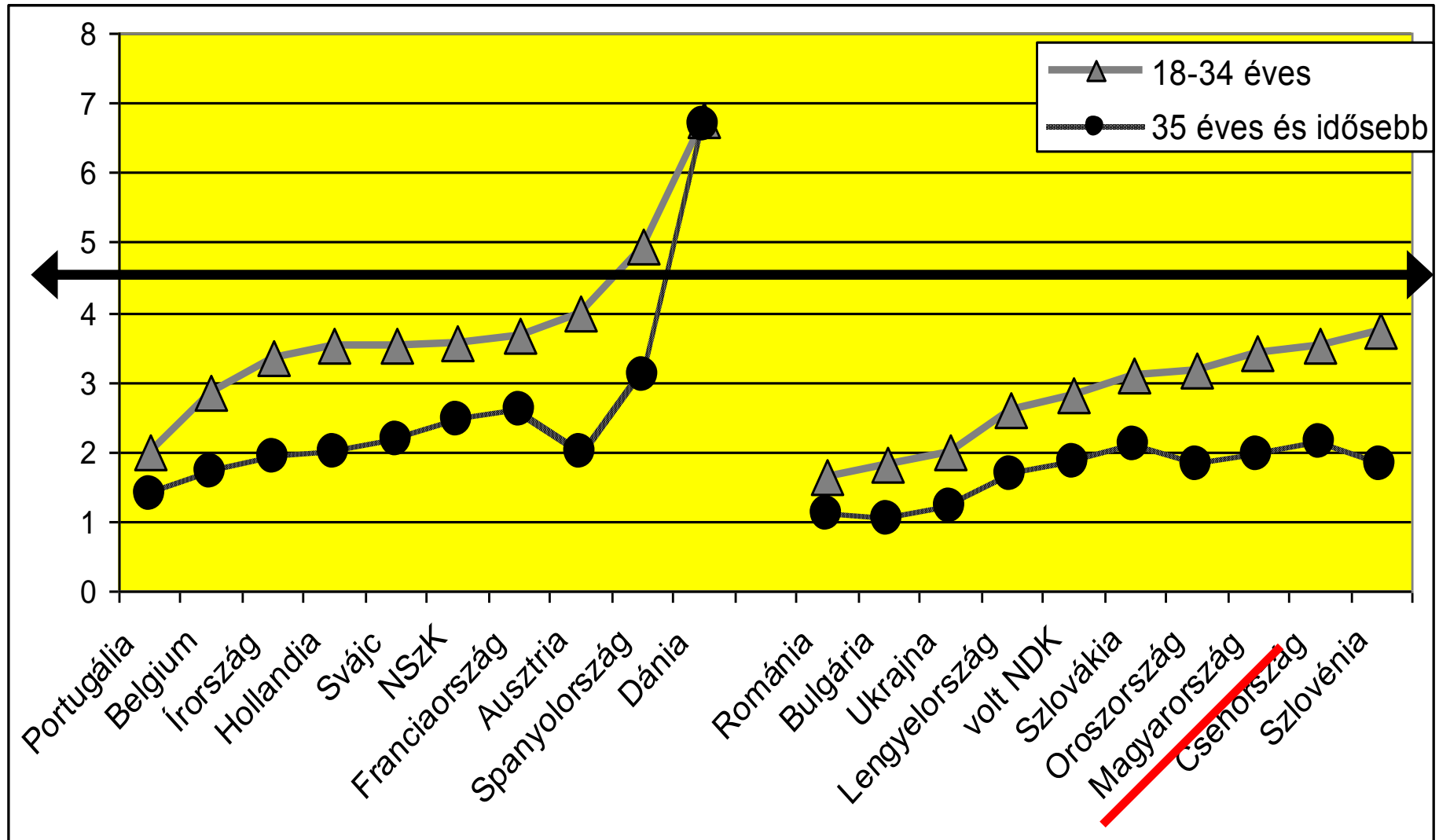
Házasságkötés nélkül együtt élők és a házasok – húsz ország 35 év alatti korú népességében

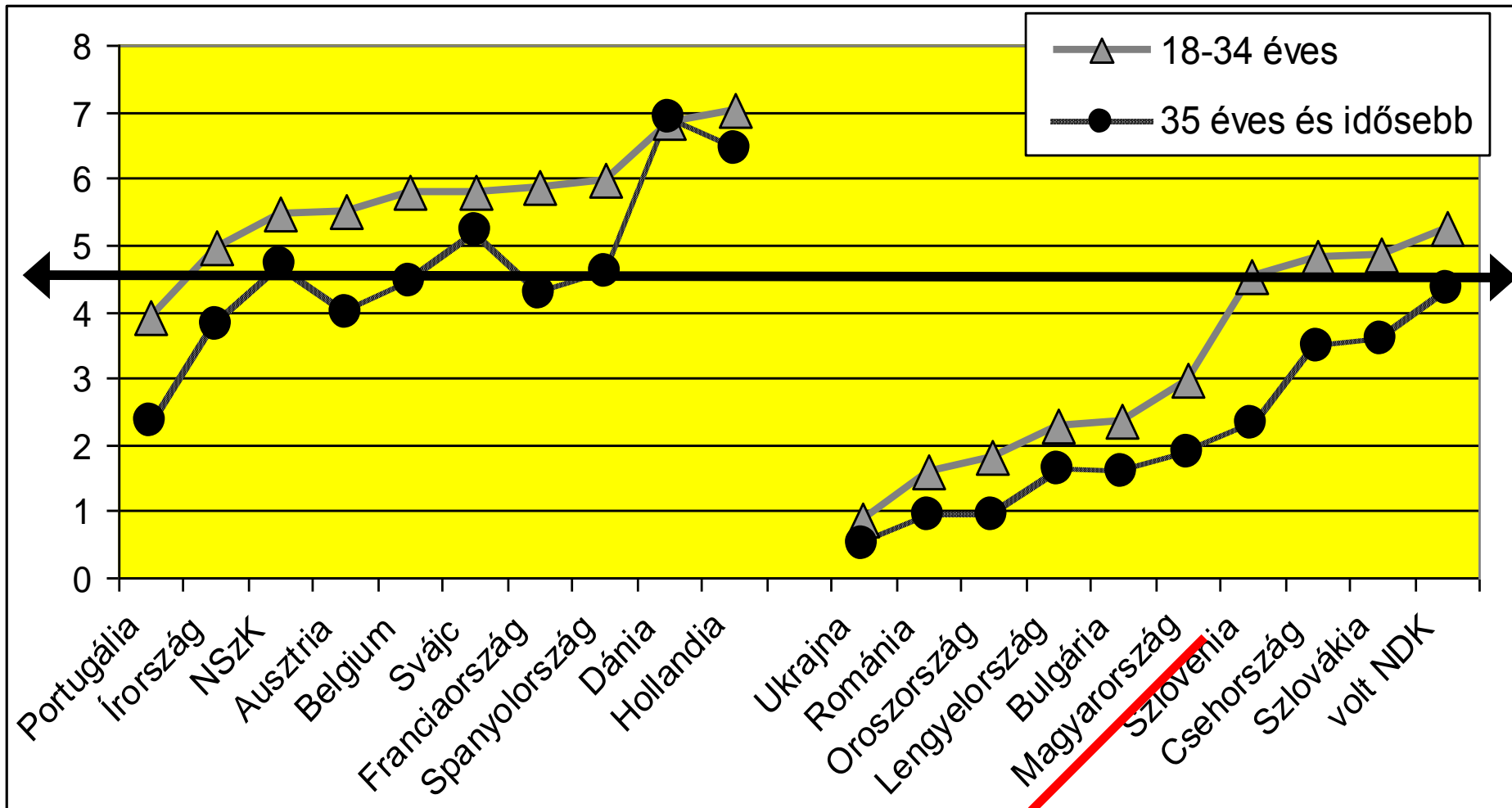
Házasságkötés előtt együtt élt mai férjével/feleségével – 20 ország idősebb és fiatalabb népességében

Alkalmi szexuális kapcsolat megengedhetőnek vagy nem megengedhetőnek ítéltése – húsz ország népességének fiatalabb és idősebb részében

A homoszexualitás megengedhetőnek vagy nem megengedhetőnek ítéélése – húsz ország népességének fiatalabb és idősebb részében

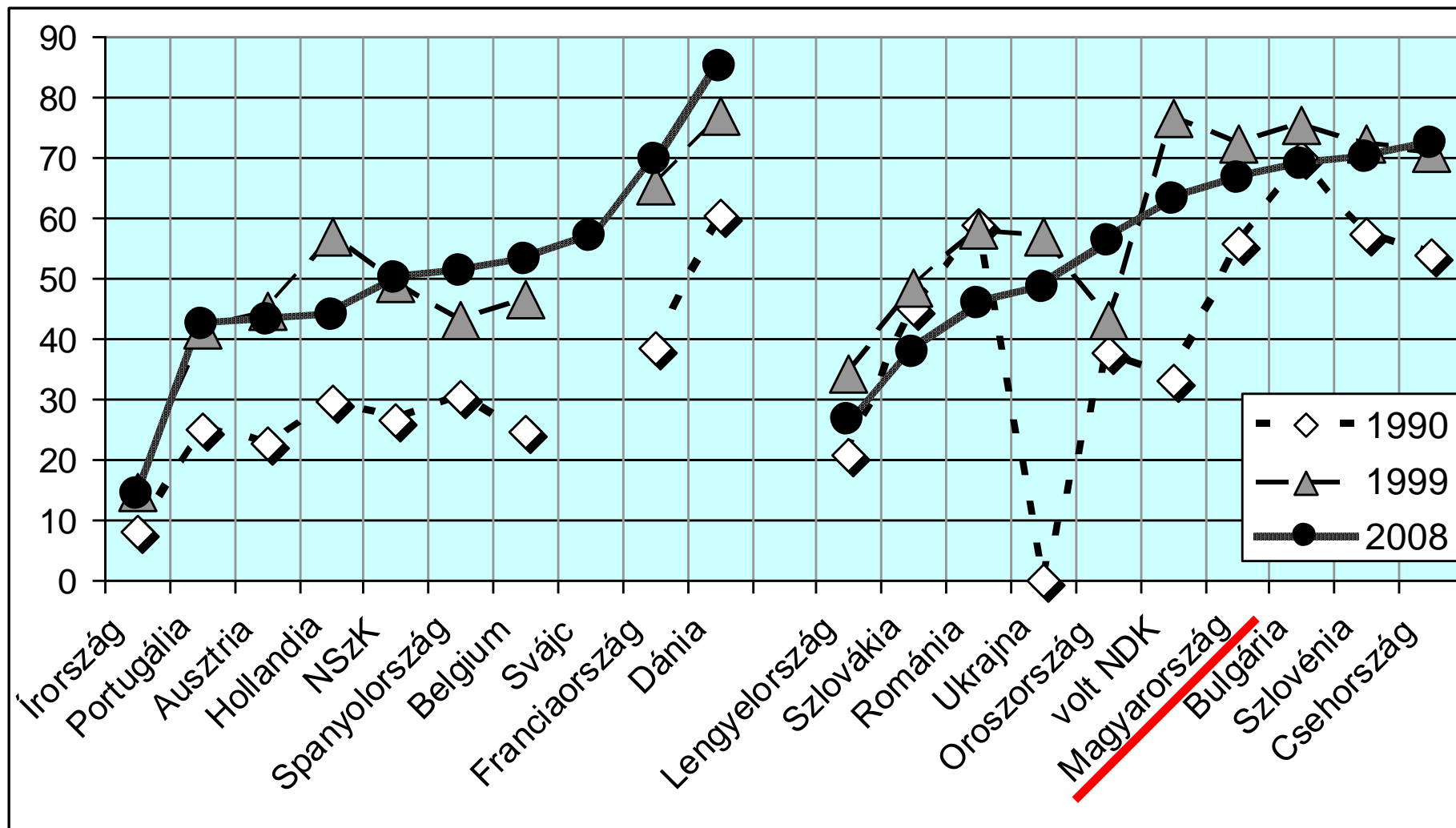
Nemek közötti kapcsolat, a nemiség társadalmi szabályozása?

- meggyengült a nemi kapcsolat társadalmi szabályozása,
- elfogadottá vált a házasságon kívüli párkapcsolat (és ezen belül a nemi kapcsolat),
- gyors ütemben nő a homoszexualitás társadalmi elfogadottsága,
- a család elveszítette azt a korábbi szerepét, hogy ez a férfiak és nők közötti szoros életkapcsolatok társadalmilag legalizált és támogatott módja,
- a házasság és a család társadalmi szabályozottsága Nyugat Európában korábban kezdett gyengülni és mára valamivel erősebben gyengült, mint Kelet Európában.

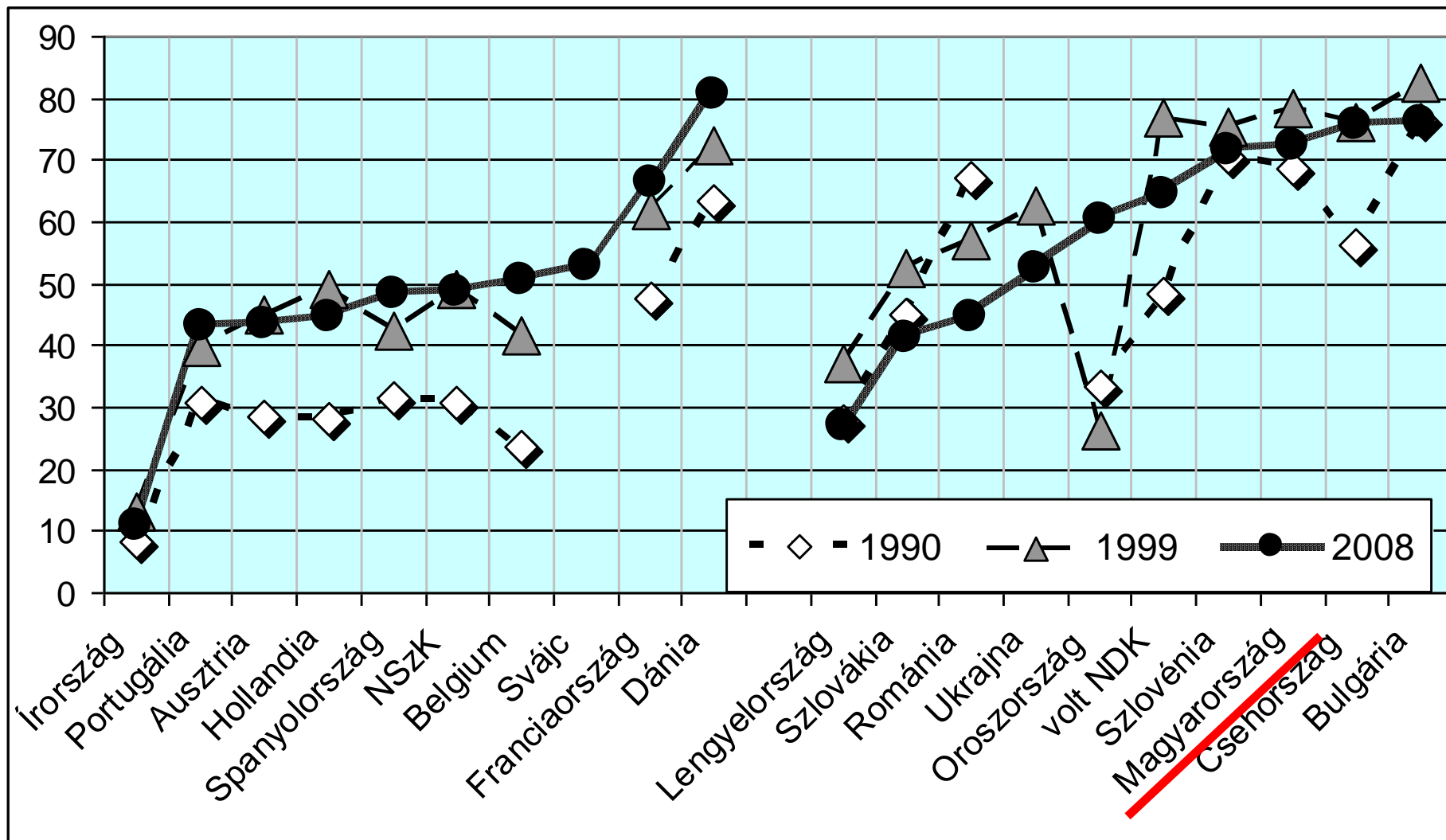
Két ember tartós szövetségére épülő közösség?

- A hűséget (értsd: a kizárólagosságot) az emberek a sikeres házasság egyik fő kritériumának tekintik.
- A házasságon kívüli kapcsolatokat, a valamint a házas emberrel folytatott viszonyt Európában mindenütt a legsúlyosabb normasértések közé sorolják.

Azok aránya, akik helyeslik a terhességmegszakítást – abban az esetben, ha a nő nincs férjénél (EVS 1990 – 1999 – 2008)

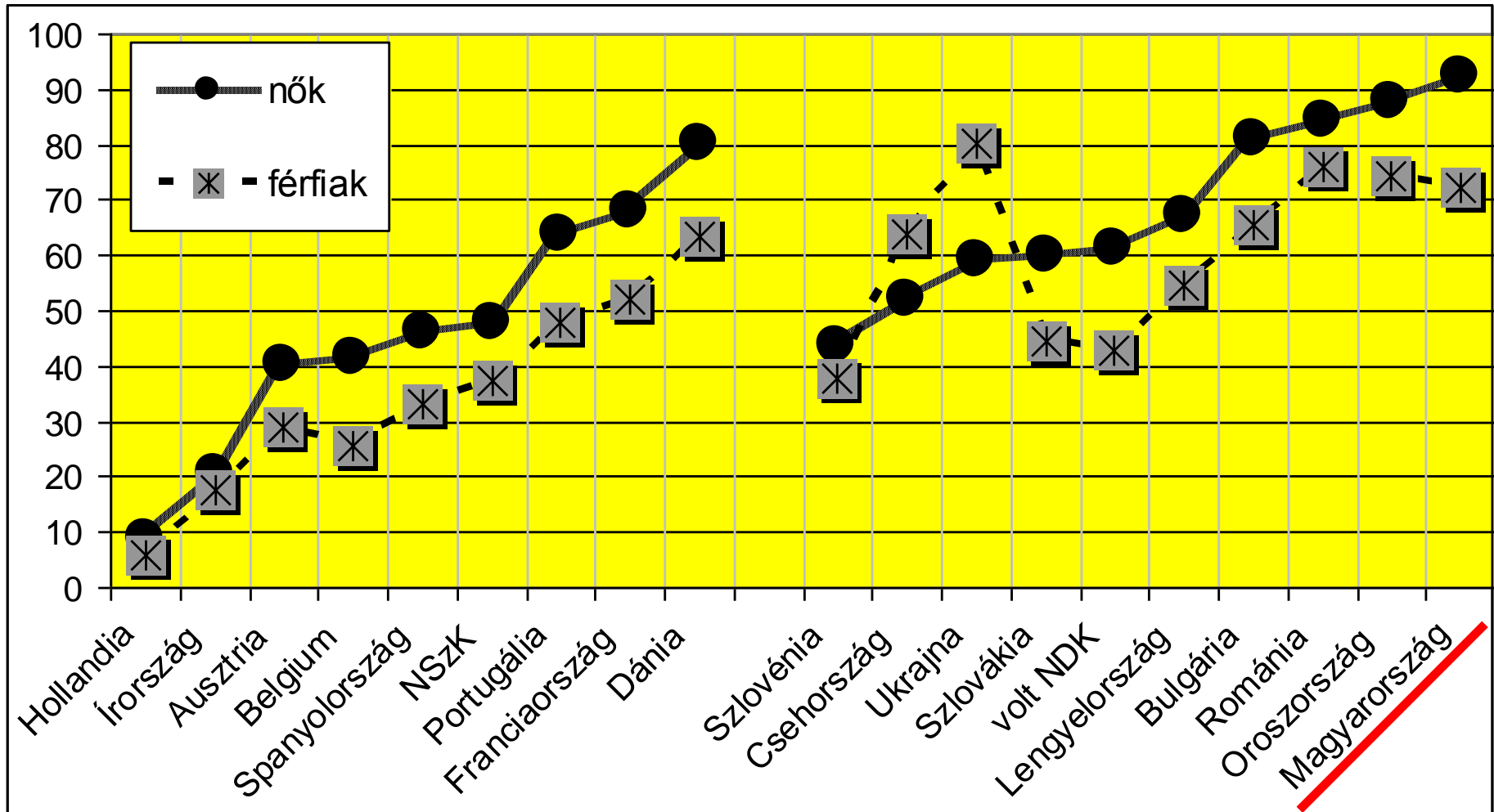
Azok aránya, akik helyeslik a terhességmegszakítást – abban az esetben, ha a házaspár nem akar (több) gyermeket (EVS 1990 – 1999 – 2008)

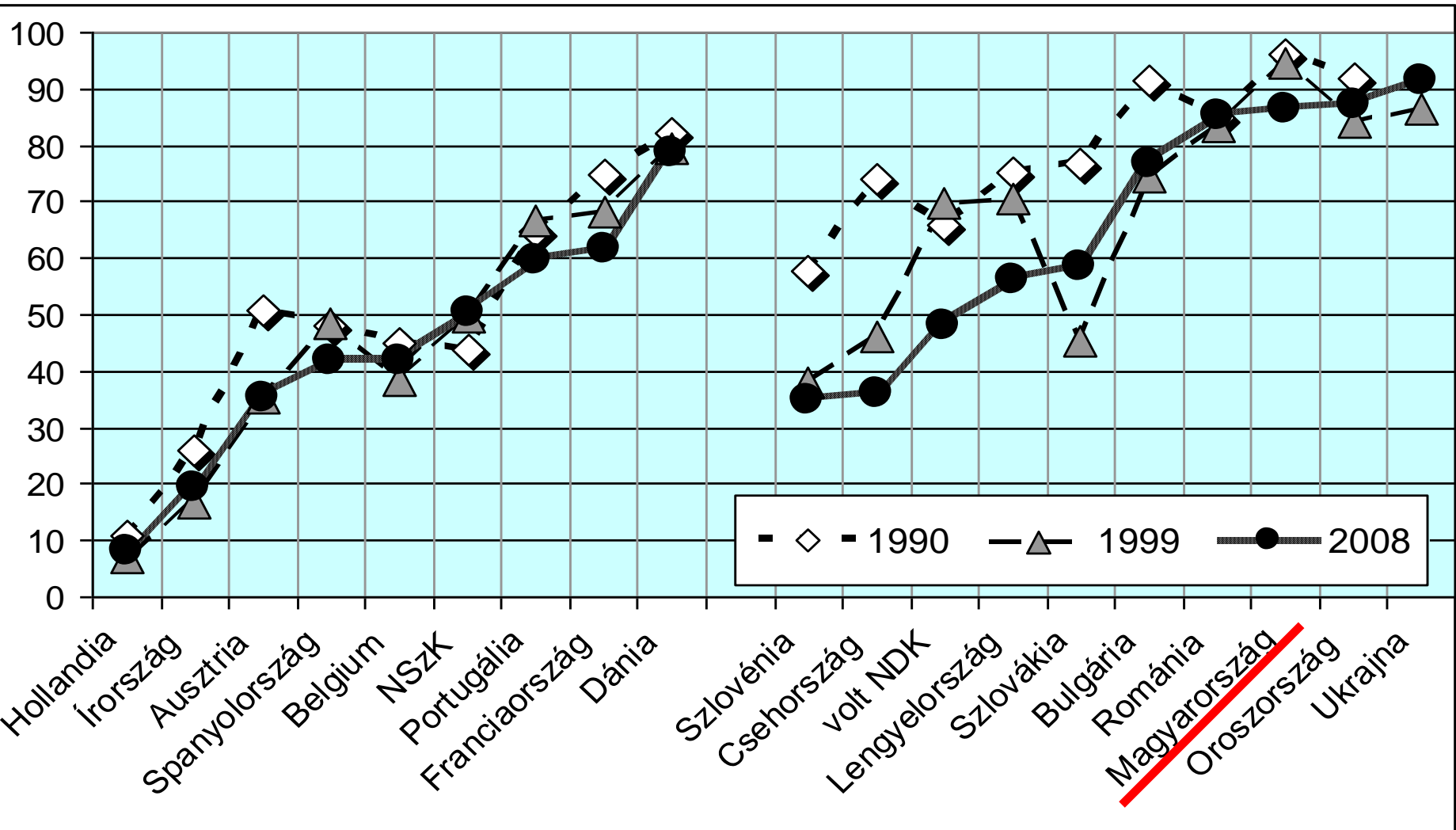
Gyermekvállalás?

- A családtervezés társadalmi elvárássá vált.
- A terhességmegszakítás a társadalmak túlnyomó többségében elterjedt és elfogadottá vált, mint a családtervezés egyik lehetséges módja.
- Ez implicite azzal jár, hogy a magzatot nem tekintik (teljes) embernek.
- Az abortusz társadalmilag elfogadottá válása Nyugat-Európában 1990 után másfél-kétszeresére nőtt, a volt szocialista táborban már 1990 előtt is a jelenlegi, a mai nyugat-európai szinthez hasonló mértékű volt.

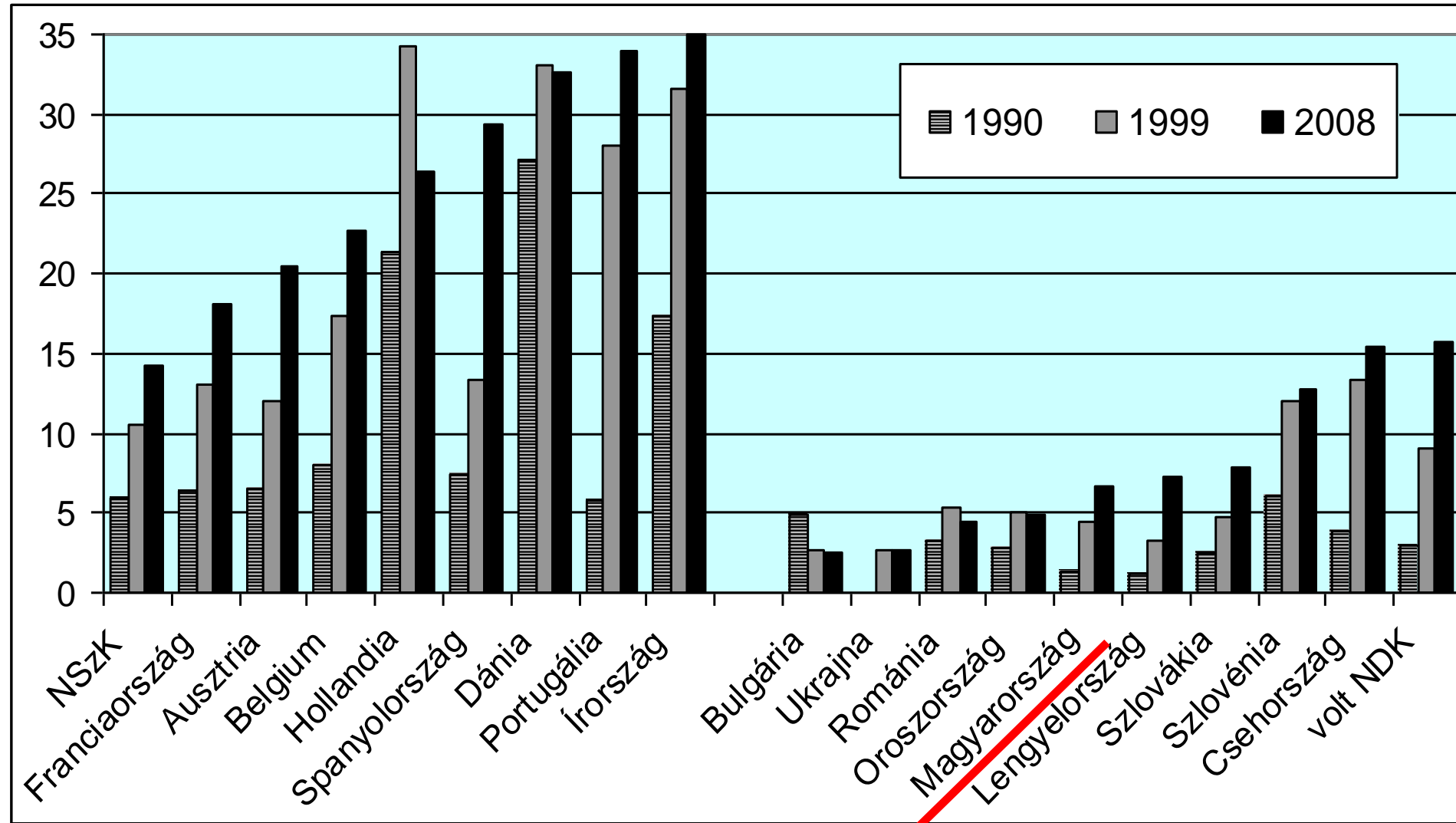
Azok aránya, akik szerint egy nőnek/férfinak szüksége van gyermekre ahhoz, hogy teljes legyen az élete – húsz ország népességében (EVS2008)

Azok aránya, akik szerint az embernek szüksége van
gyermekre ahhoz, hogy teljes legyen az élete – húsz
ország népességében (EVS1990 – 1999 – 2008)

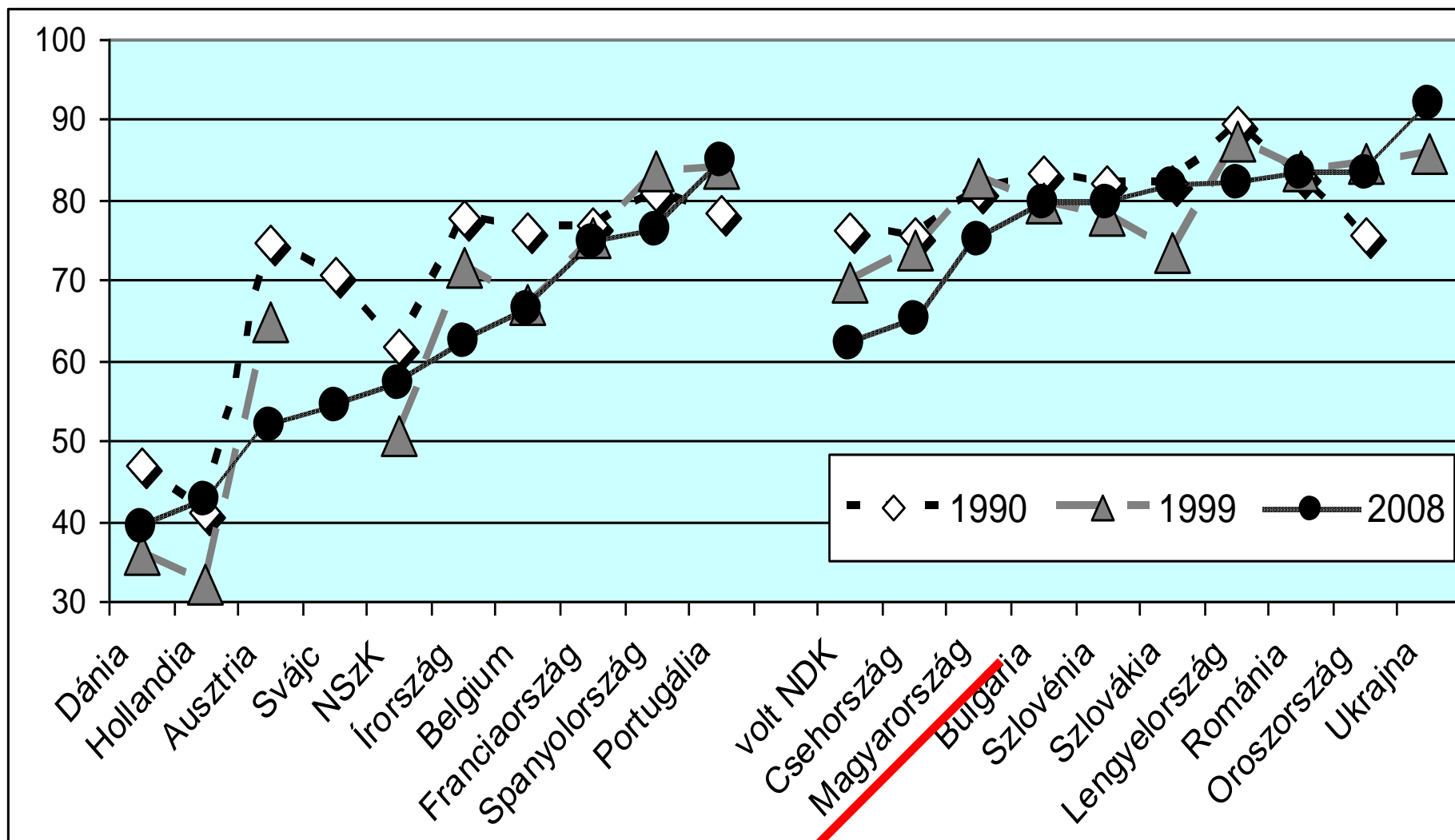
Azok aránya, akik **nem** értenek egyet azzal, hogy a
 gyermeknek apára és anyára is szüksége van ahhoz,
 hogy boldogságban nőjön fel (EVS1990-1999-2008)

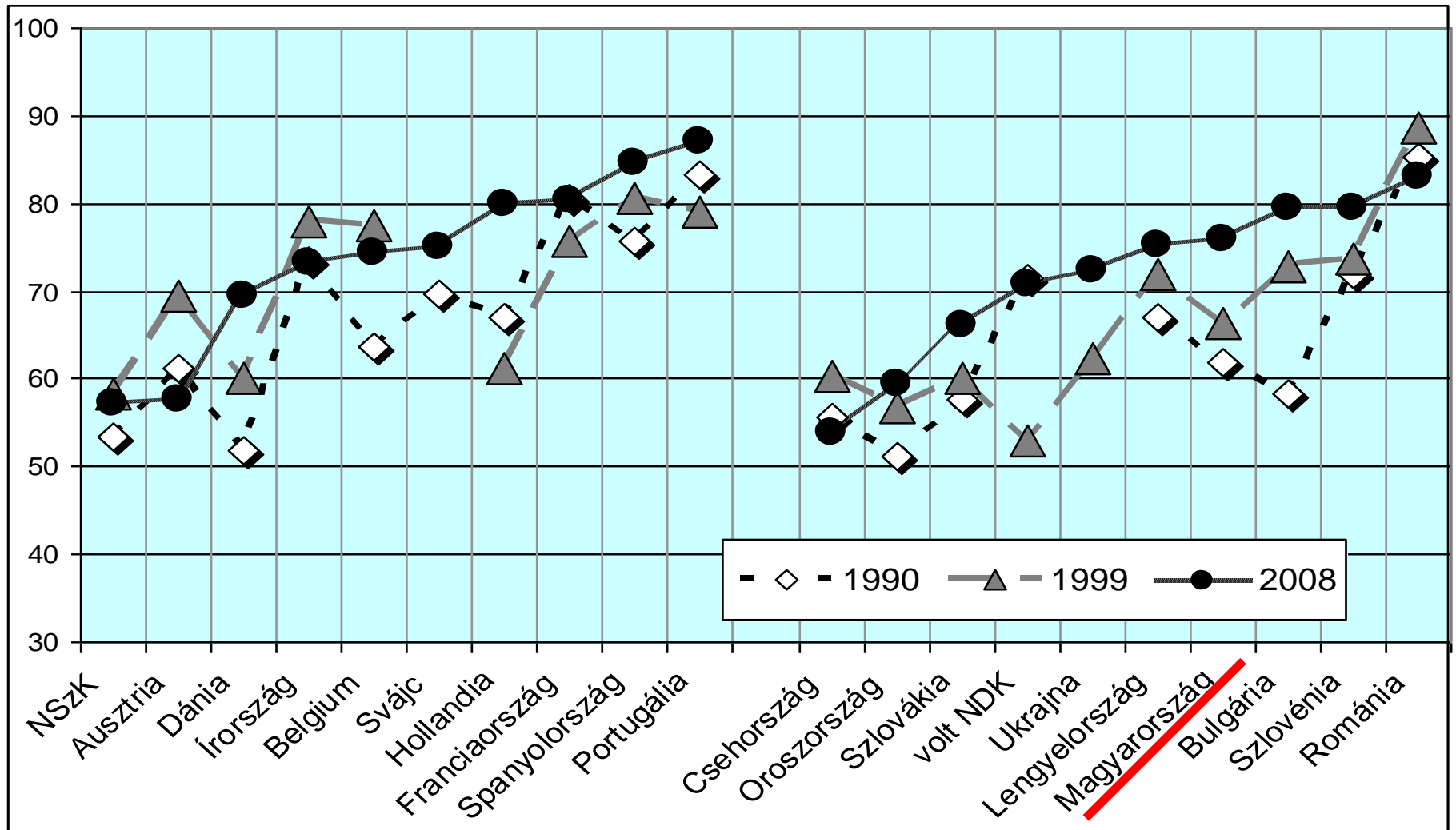
A család a gyermeknevelés intézménye?

- Országonként óriási különbségek vannak abban a kérdésben, hogy a női és a férfi élet teljességéhez hozzátartozik-e a gyermek.
- Ez az igény a volt szocialista tábor országaiban általánosabb, mint Nyugat Európában, de Keleten az utóbbi évtizedben erőteljesen csökkent.
- Nyugaton két-háromszor olyan nagy, mint Kelet- és Kelet-Közép-Európában azok aránya, akik szerint a boldog gyermekkorhoz nem szükséges két szülő. Ez a vélemény mind Nyugaton, mind Európa keletibb felén rohamosan terjed.

Egyetért azzal, hogy „Függetlenül attól, hogy milyen hibáik és erényeik vannak a szüleinknek, mindig szeretnünk és tisztelnünk kell őket” (EVS1990-2008)

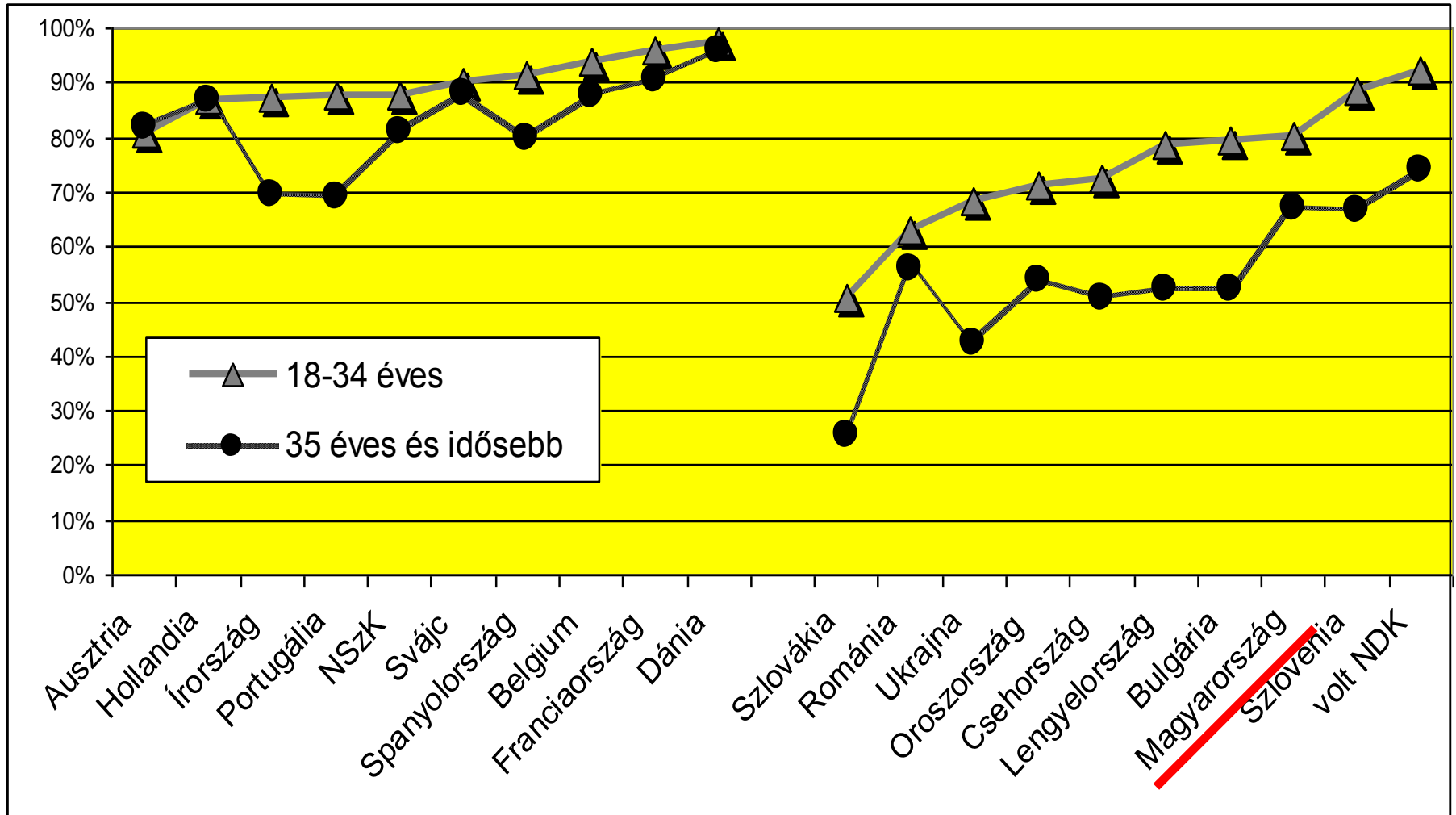
Egyetért azzal, hogy „A szülőknek kötelességük, hogy mindent megtegyenek gyermekeikért, még saját jólétük és kényelmük árán is” (EVS1990 – 1999 – 2008)

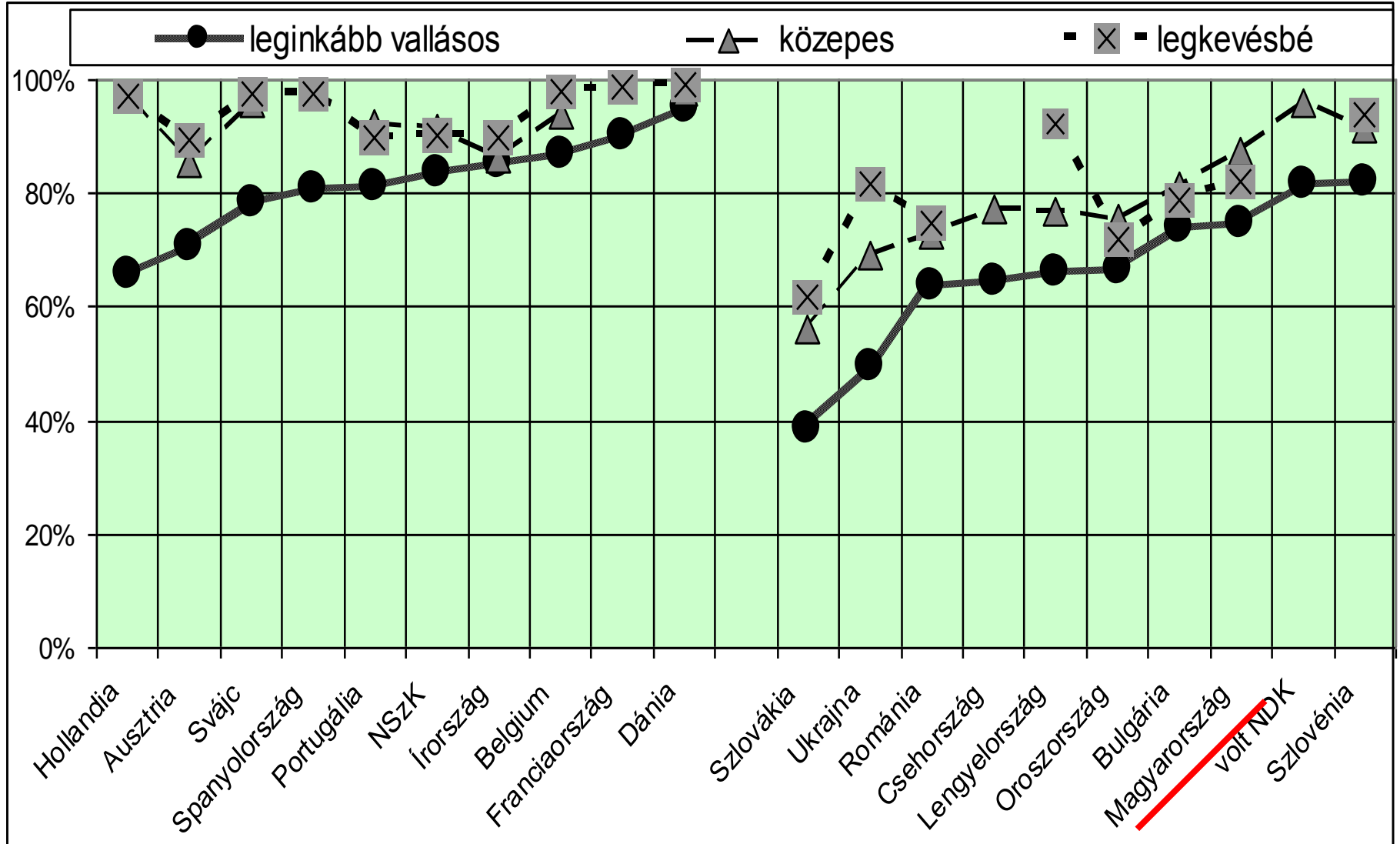
Nemzedékek egymás iránti felelőssége?

- Annak a véleménynek az elfogadottsága, hogy a szülőket feltételek támasztása nélkül szeretni és tisztelni kell, Nyugat Európában kevésbé általános (nagyobbak az országok közötti különbségek), mint Kelet-Közép-Európában, miközben
- ez a vélemény az utóbbi évtizedben Európa mindkét felén némileg gyengül.
- A szülőknek a gyermekeikkel szembeni felelőssége kérdésében a különbségek mind az egyes országok között, mind Kelet és Nyugat között kisebbek.
- A gyermekekkel szembeni felelősség az utóbbi évtizedben nem gyengült, hanem erősödött.

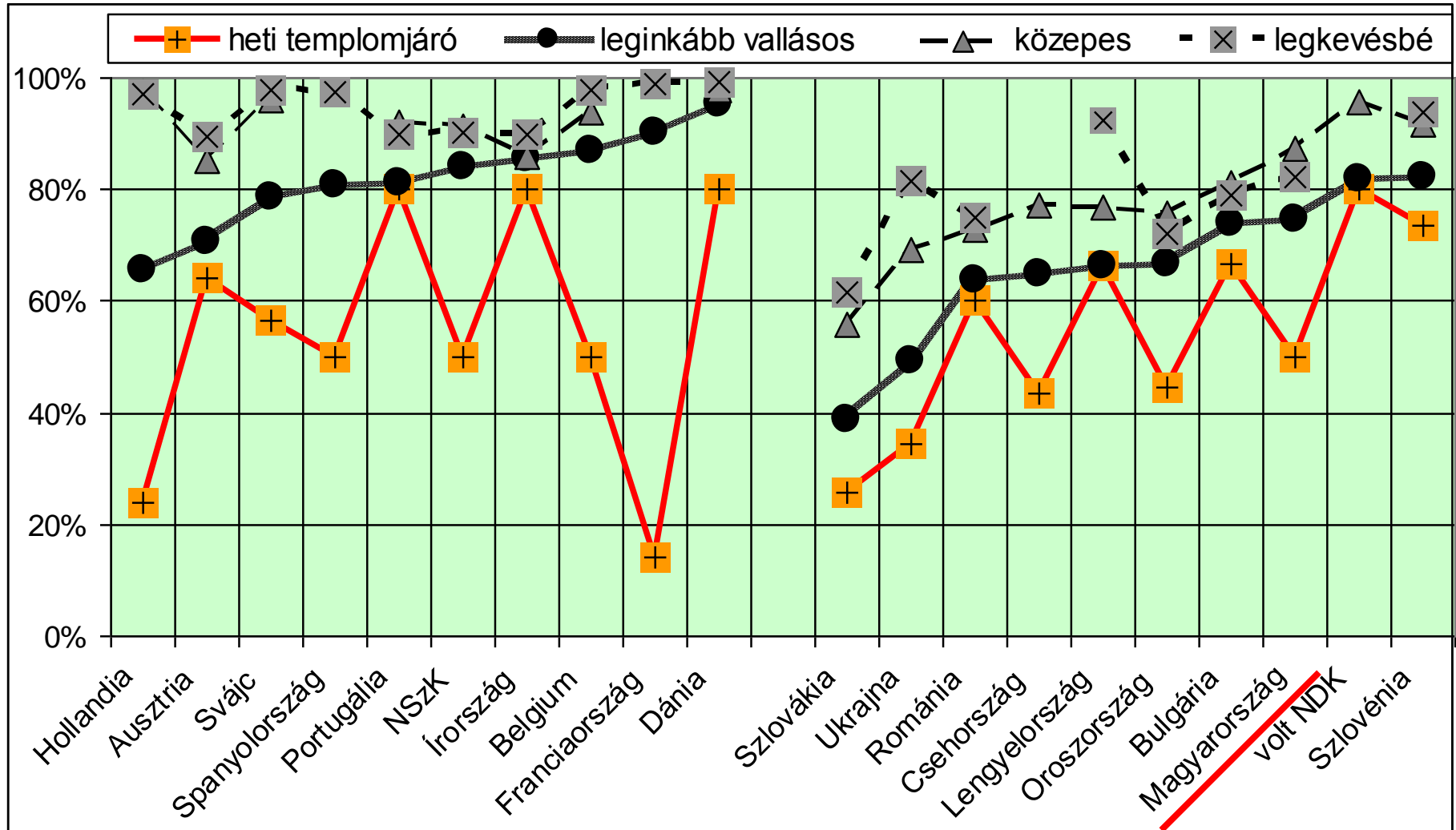
Egyetért azzal, hogy „rendben lévő dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország népességében (EVS 2008).

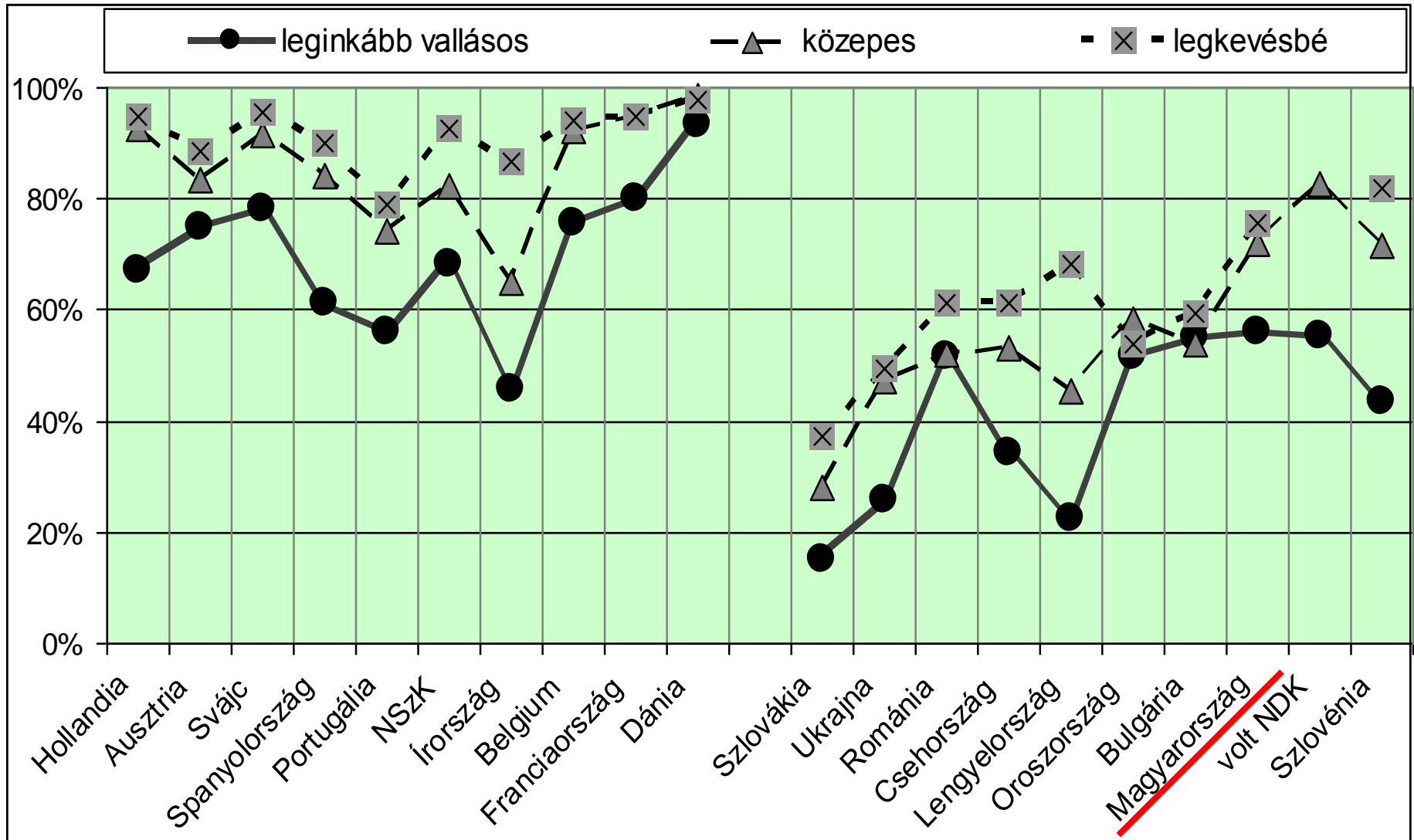
Szerinte „rendben lévő dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország 18-34 éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

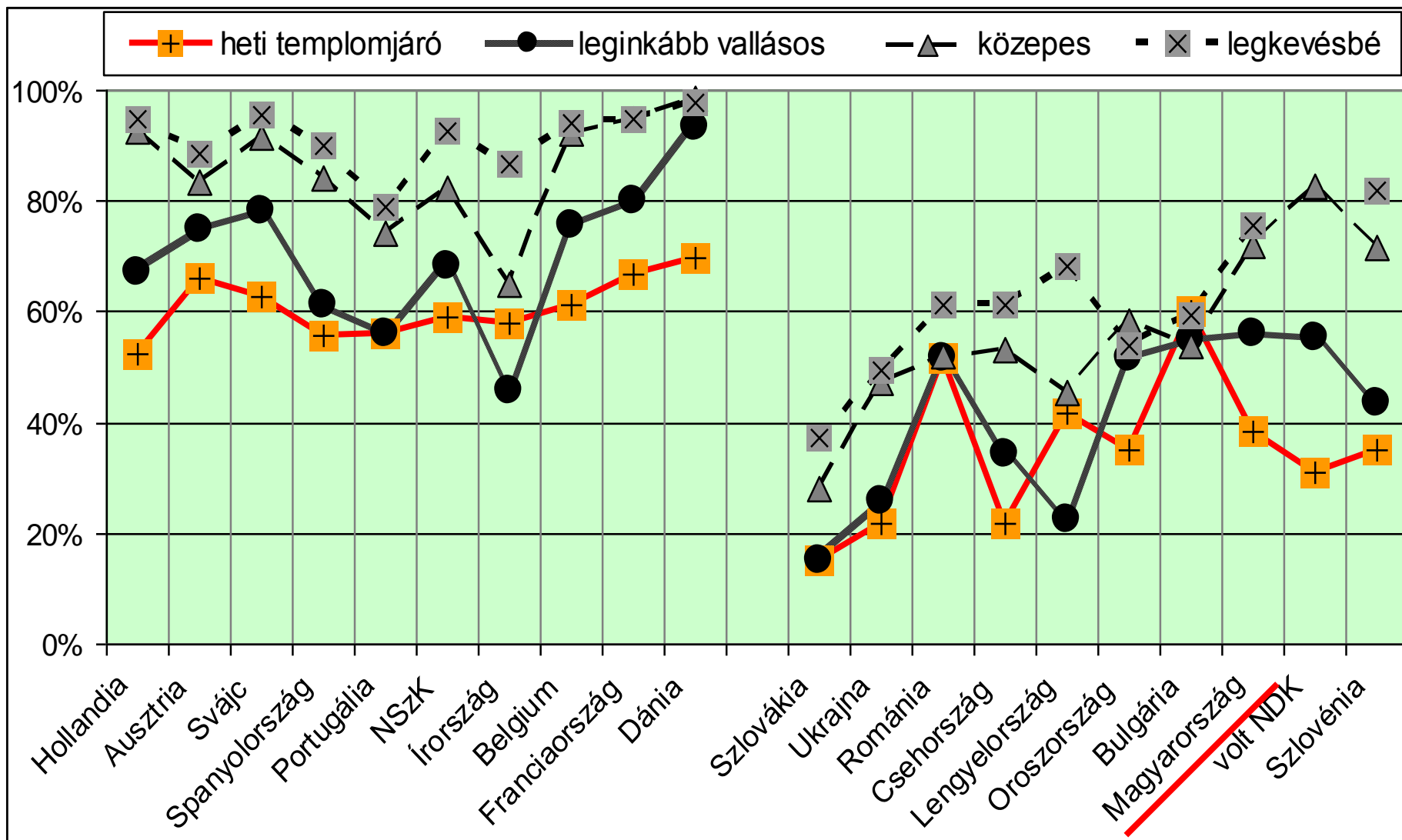
Szerinte „rendben lévő” dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország 18-34 éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

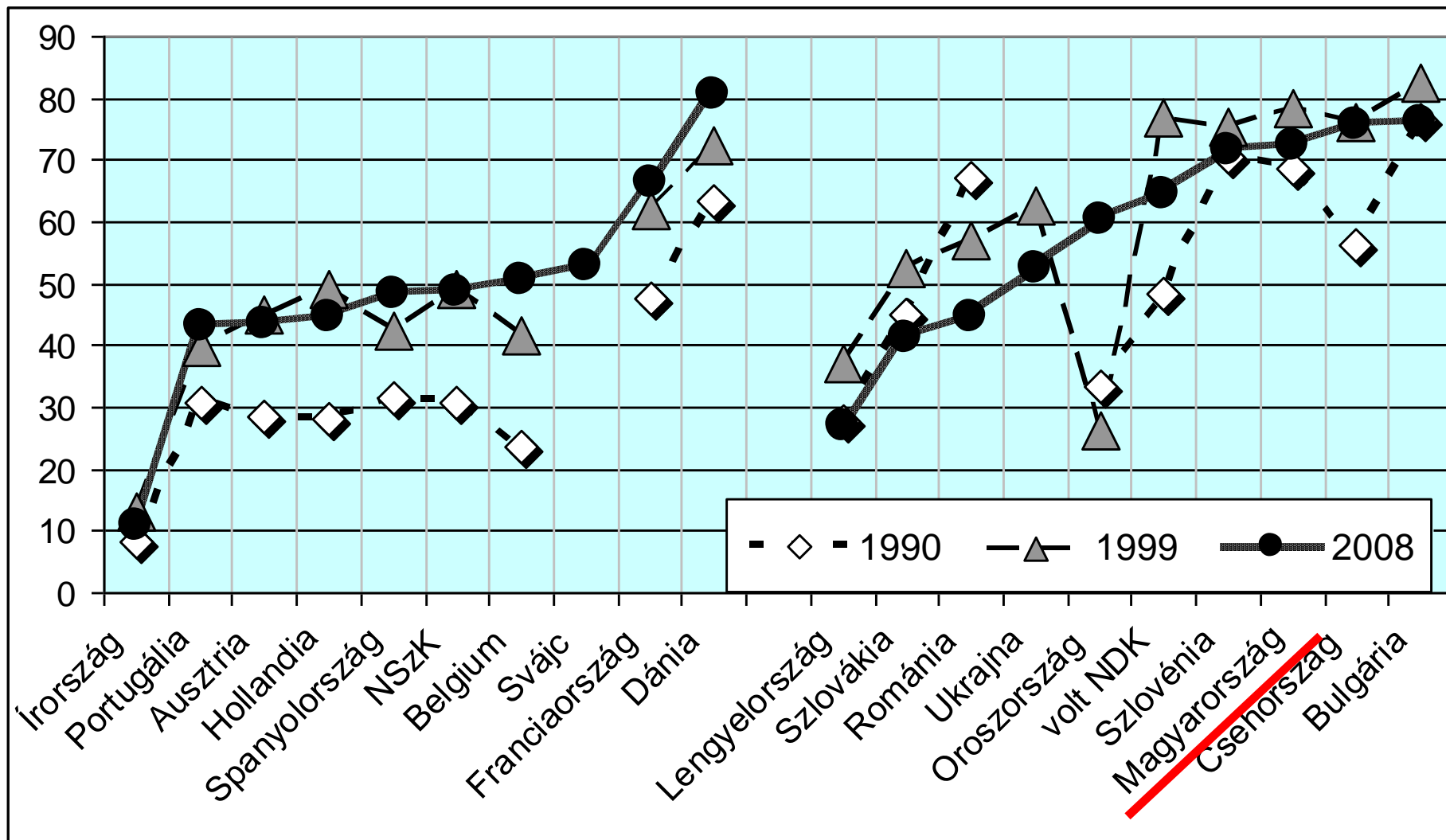
Szerinte „rendben lévő dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország 35 és több éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

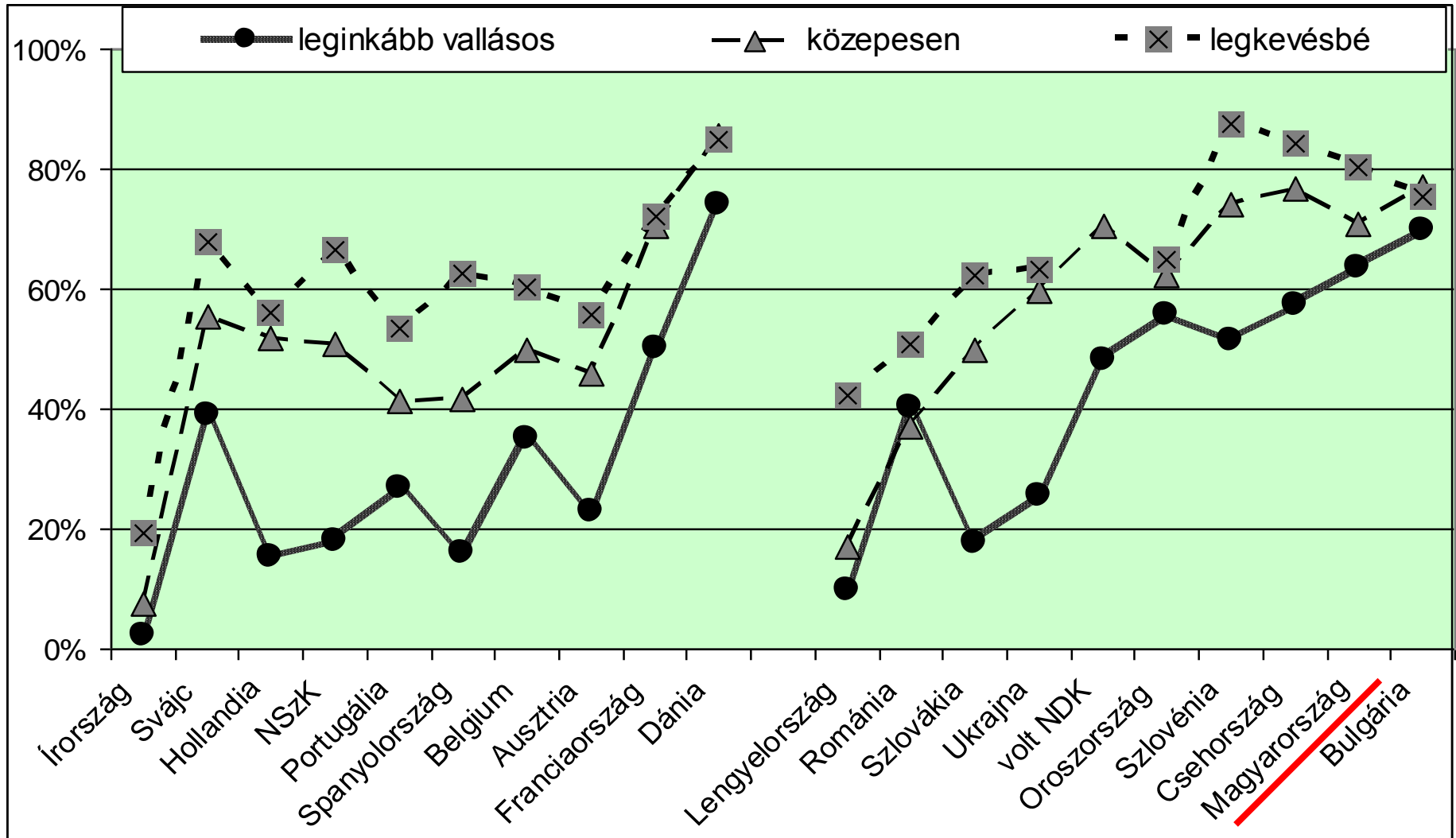
Szerinte „rendben lévő dolog, ha két ember együtt él házasságkötés nélkül” – húsz ország 35 és több éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

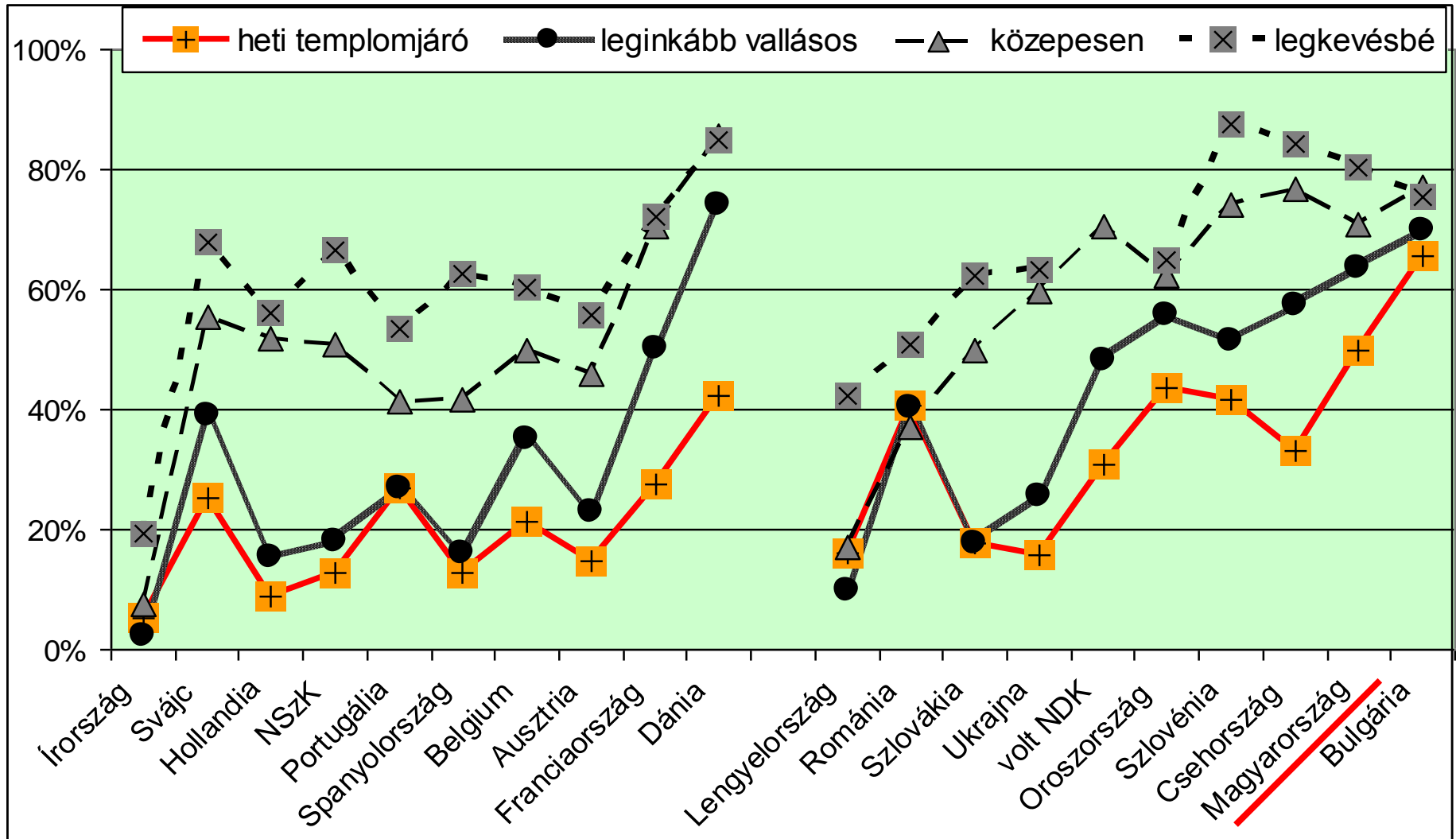
Azok aránya, akik helyeslik a terhességmegszakítást – abban az esetben, ha a házaspár nem akar (több) gyermeket (EVS 1990 – 1999 – 2008)

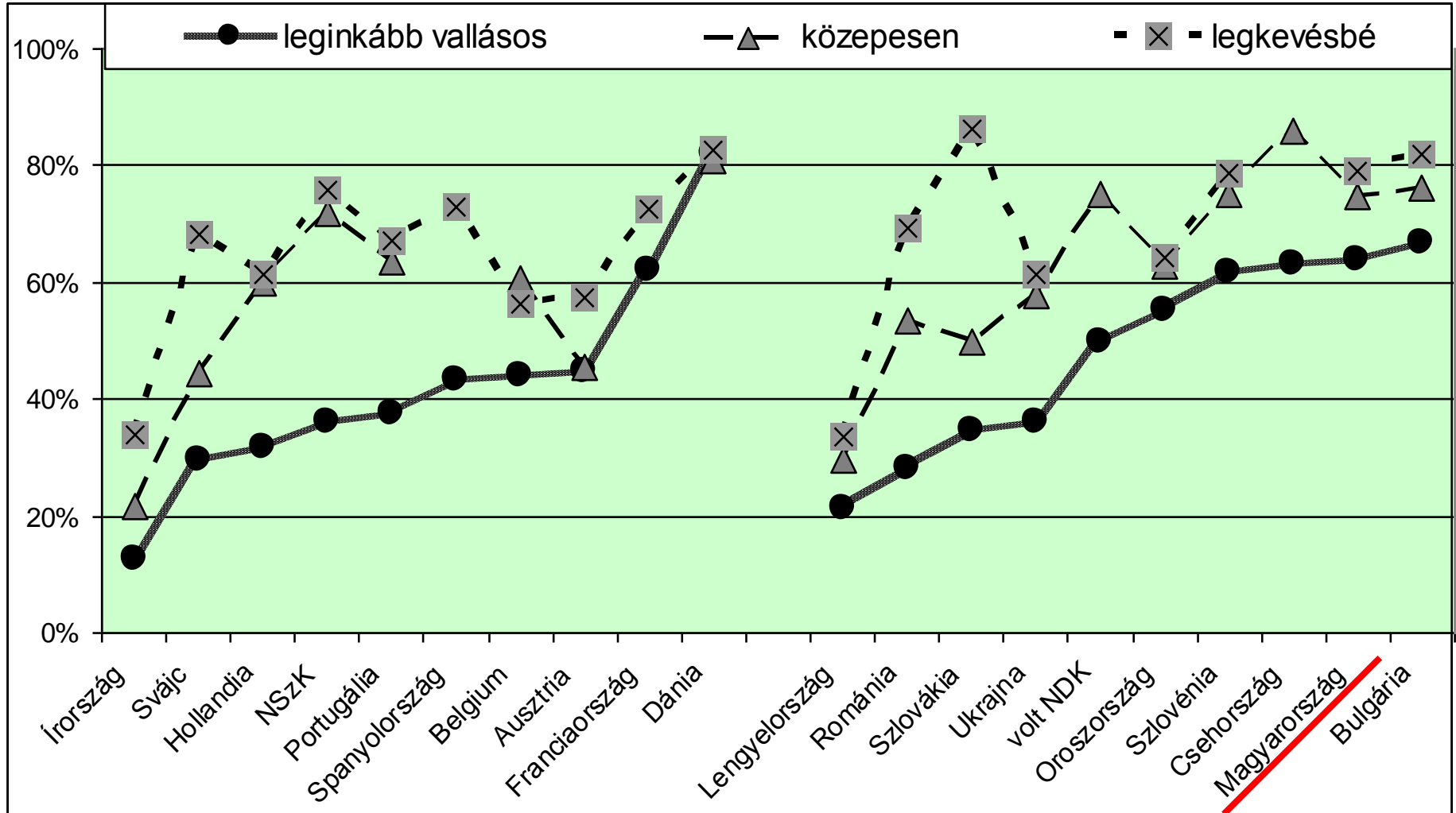
Akik helyeslik a terhességmegszakítást, ha a házaspár nem akar gyermeket– húsz ország 18-34 éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

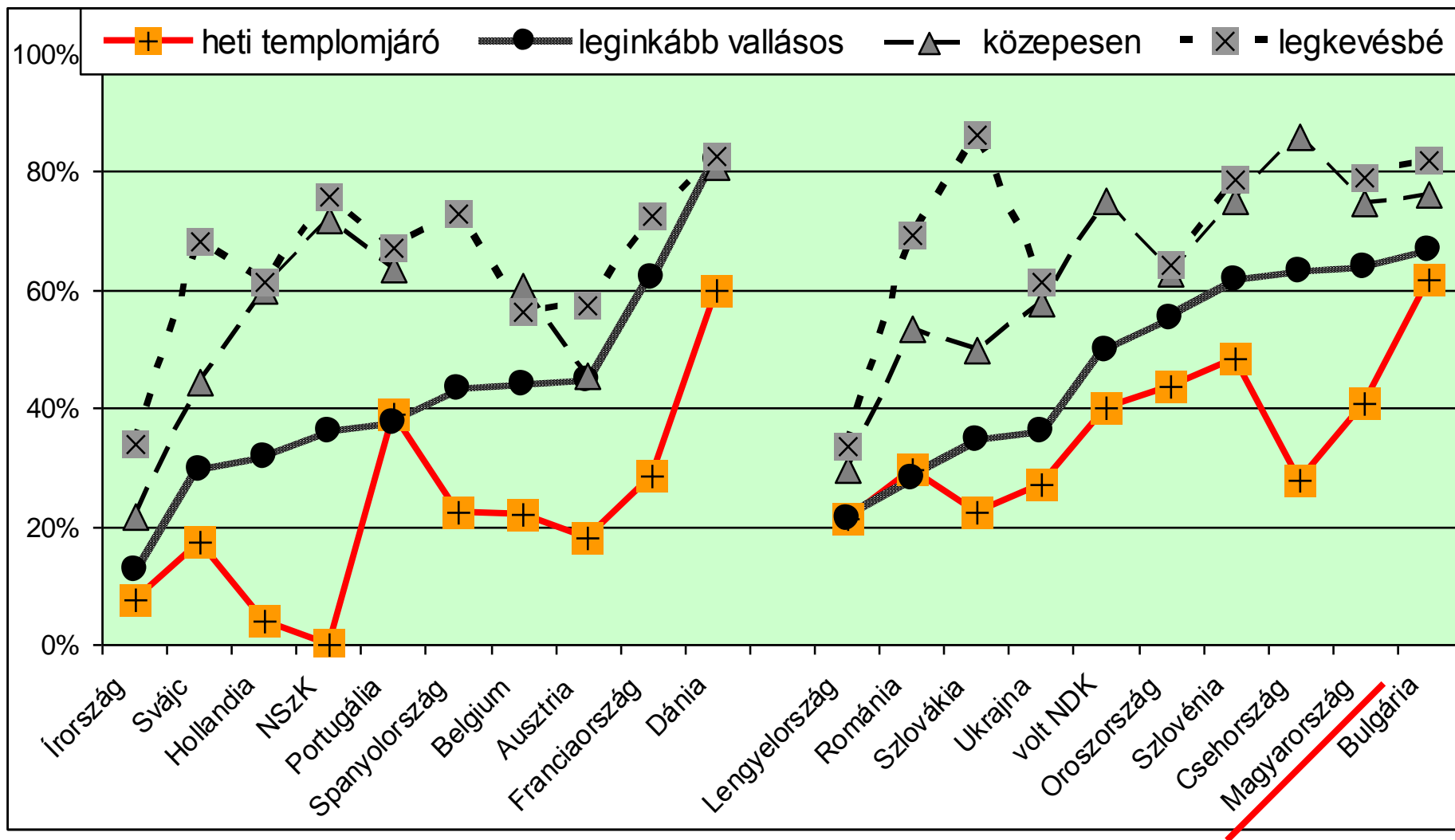
Akik helyeslik a terhességmegszakítást, ha a házaspár nem akar gyermeket– húsz ország 18-34 éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

Akik helyeslik a terhességmegszakítást, ha a házaspár nem akar gyermeket– húsz ország 35 és több éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

Akik helyeslik a terhességmegszakítást, ha a házaspár nem akar gyermeket– húsz ország 35 és több éves népessége vallásosság szerinti csoportjaiban (EVS 2008)

A vallásosság szerepe?

- A társadalom vallásosabb harmada mind Kelet-, mind Nyugat-Európa országaiban kevésbé megengedő, mint a kevésbé vallásos harmad és még kevésbé, mint a legkevésbé vallásos harmad. A vallásosság erősíti a család és a házasság hagyományos felfogását.
- Fokozottan érvényes ez a hatás a templomba járók és a többiek összehasonlításában.
- A vallási család-erkölcs azonban korántsem általánosan hatásos. A társadalom legvallásosabb csoportjainak tekintélyes nagyságú része is (Nyugat-Európában több mint fele) helyesli az együttélést és jelentős része elfogadja a terhességmegszakítást.